

Heinrich Rudolph Redecker Lucas Koch

Disputatio Inauguralis De Cursoribus Publicis, quos Postas vocamus

Rostochii: Kilius, 1662

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn735211248>

Druck Freier Zugang

Öffentliches Läufer
= Post

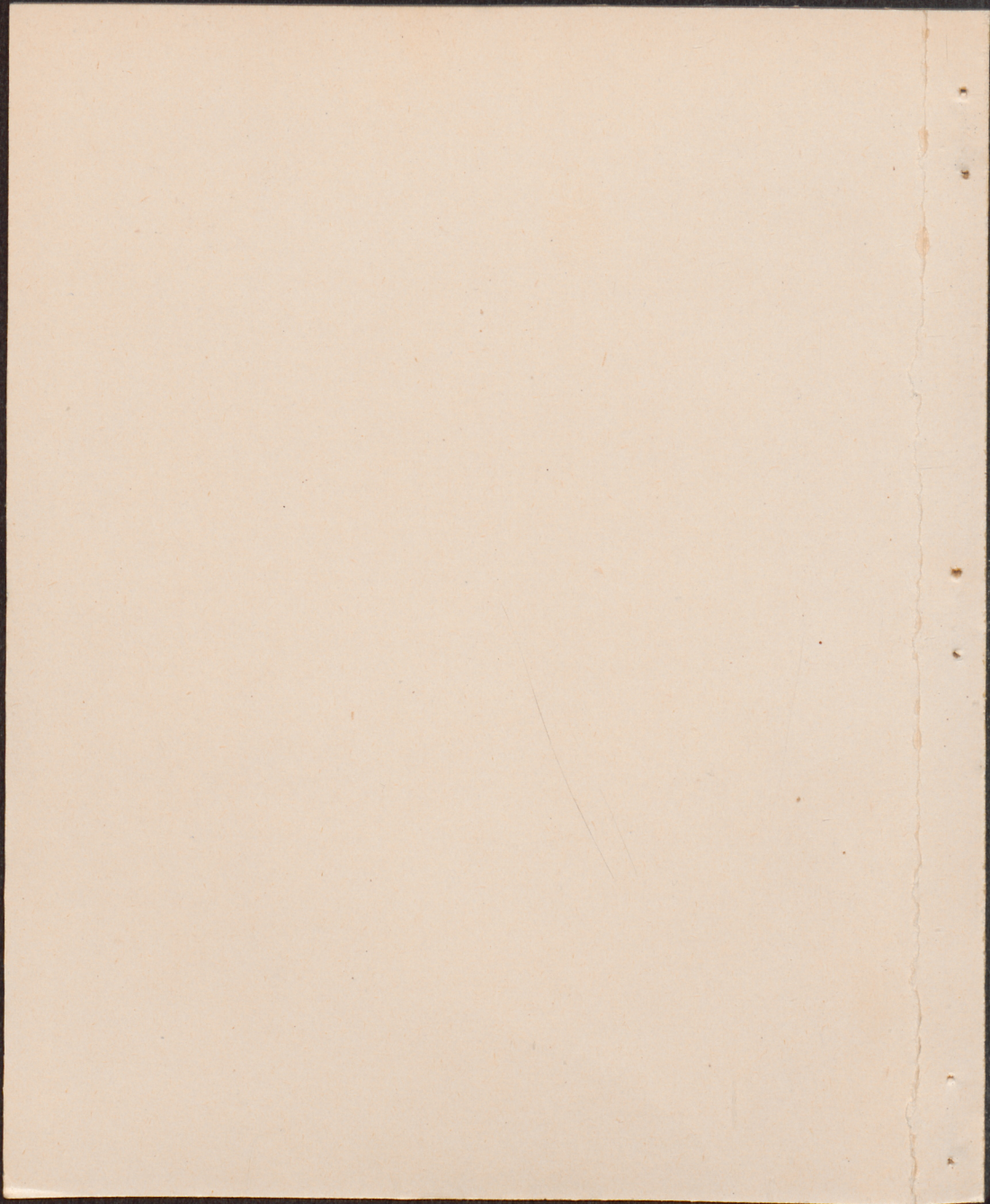
RU jur. 1662

Heinrich Rudolf Redeker, Præs.

Lukas Koch, Resp.

mit Programm

1a

2
f. 78

DISPUTATIO INAUGURALIS
De
CURSORIBUS
PUBLICIS,
quos
POSTAS vocamus.

Quam
Divini Numinis annuente gratia,
In Illustri Rostochiensis Academia,
Autoritate atq; Decreto Amplissimi Jctorū ordinis,

P R E S I D E

VIRO Amplissimo, & Excellentissimo

DN. HEINRICO RUDOLPHO

Redekern / J. U. D. Professore, & p. t.

Juridicæ Facultatis Decano Spectabili

Fautore suo pl. honorando,

Pro impetrandis summis in utroq; jure honori-

bus & privilegiis Doctoralibus,

Solemni ac publica disquisitioni subjevit

LUCAS ECHS / Gustroviensis,

Ad diem X X. Martii.

In Auditorio majori horis consuetis.

ROSTOCHII,

Typis JOHANNIS KILII, Acad. Typogr

ANNO M. DC. LXII

1662

DE CURSORIENSIBUS BIBLIOTECIS

ANNO 1715

Universitäts-
bibliothek
Rostock

In Auditorio historico...

ROSA...

Typis JOHANNIS KILII, Act. Typogr.

ANNO MDCCLXII

I. N. D.

DE CURSORIBUS PUBLICIS, quos POSTAS vocamus.

THESIS I.

Ursores à cursu, cursus autem
1 currendo derivatur, quod cito pro-
gredi vel pergere significat: ut tempo-
ra currunt. l. 3. §. ult. de Carbon. Edict.
l. 19. §. ult. de edil. edict. flumen currit,
l. ult. de S. P. R. currere in equis l. 20. de
P. V. inde cursus fluminis l. 1. C. de alluv.
cursus clabularis. l. 22. C. de cursu publ.
ubi rectius Veteres legunt clabularis
quam ambularis, quamvis hæc sit Flo-
rentinæ & vulgatæ editionis lectio
l. 2. §. C. Th. de Curiosis l. 62. C. Th. de cursu

publ. Cuj; in d. l. 22. vehicularis l. 1. §. 1. & l. ult. §. 14. de muner. & honor. publico
l. 4. C. de Offic. recti. provins. l. 5. C. de mod. multæ. Unde cursores l. 99. §.
ult. de legat. 3. r. 1. C. de curs. publ. & curraces l. 18. de edit. edict. ut ut
vulgata editio ibi legat curaces. Publici autem dicuntur Cursores oppo-
sitive ad privatos, qui olim servi erant d. l. 99. §. ult. de leg. 3. ubi glossa
putat omnes cursores vernas fuisse.

II.

Posta à ponendo dicitur quasi posita, quia ponere etiam designare,
statuere & constituere significat. l. 2. fin. regund. l. 7. §. 1. de reb. dub. l. 5.
ff. ad exhib. l. 44. de recept. arb. l. 2. de term. mot. quæ significatio hujus
loci

A 2

loci videtur, quia postea denotat postas cursorum stationes *Gl. ad l. 18. §. 21. verb. angar. de mun. & hon. Horom. de Verb. sign. voce Angarus.* quasi positi & collocati certis locis, ut semper in procinctu excubent, si quid occurrat expediendum. Inde in *R. J. Spirensi de anno 1542. §. und damit man.* dicitur, das derhalben eine Post an gelegene Wahlstatt geleyet/ und erhalten werde: ubi Wahlstatt stationem significat: statio autem est locus ubi consistunt homines aut jumenta *l. 13. in fin. ff. de usufr.* Ita etiam mansio denotat locum in quo iter facientes per noctem quiescebant *Salm. in Polyh. Sol. p. 495.*

III.

Alii Postas deducunt à postibus per metaphoram, sunt enim postes latera ostiorum, *Germ. Pfosten, unde Virgil. 2. Æneid.*

Emoti procumbunt cardine postes.

Quemadmodum enim postes ædificiorum fulcra sunt, & præcipuè cardines recipiunt, quibus valvæ sustinentur & vertuntur: ita Posta locus est, ubi cursores & illorum equi peracto itinere quiescunt, & à quo iterum currere incipiunt.

IV.

Vocabulum Postæ denotat quandoq; stationem in qua miles excubare debet, ita die Post beachten/ quandoq; personas administrantes & cursorios equos, quandoq; stativa id est diversoria seu mansiones in quibus iter facientes divertunt. *t. t. C. de tractor. & stativ. lib. 12. German: Post oder Post Häuser/* quandoq; ipsum regale, seu jus postas instituendi. *Ludovicus von Hornigk de regali Postar. jur. concl. 7.* Posta etiam apud Gallos sententiam significat à *ma poste*, inde *fait à poste* præmeditare.

V.

Vocantur autem à Latinis Cursores, Stationes, equi publici *Nov. 30. c. 1. & c. 7. evectioes l. 2. C. de comment. l. 3. 4. 6. 23. C. de curs. publ. Menoch. de A. J. Q. l. 2. cent. 3. cas. 229.* Angari qui regias Epistolas alter alteri succedendo ferunt. *Horom. de Verb. sign. voce Angarus.* quæ vox à lingua Persica ad Græcam deducta; ἀγγαρίων enim Persæ regios vocabant nuncios, quorum perniciosissimus erat cursus, *Gl. ad l. 18. §. 21. ff. de muner. & hon. ad verb. angariæ,* quos etiam Astandas, Suida auctore appellant. *Bæcl. ad Svet. in Vit. Aug. c. 49. Speidel. in Specul. Voc. Post Vid. Lips. Epist. cent. 3. epist. 59.* unde Angariæ & Parangariæ nomen ad
jus Ci-

7
jus civile descendit. *Hotom. d. l. l. n. C. de SS. Eccl. l. 2. C. de Episc. & Cler. l. 2. C. de quib. mun. vel præstat. lib. 10.* interim in Digestis parangariarum nulla fit mentio sed tantum angariarum *Sixt. de Reg. l. 2. c. 13. n. 38.* Græcis *σθηδύς*, ab Italis, *corriero, Staffetta, messo che porta lettere, posta.* Gallis *courriers, poste, porteurs des lettres,* & Hispanis *correrros.* Unde sua significata deducunt Germani *Post und Postbotten / Postillon / Carirer / Postknecht Garzon. in Piazz Univers. disc. 43.*

VI.

Postæ sunt personæ à Magistratu ad expediendum cursus publicos in publicam utilitatem ordinatæ. Dicuntur personæ quia sunt homines & quidem *tam liberi quam servi*, quos personæ significatio complectitur *l. 32. de R. J. l. 1. 3. de stat hom.* à Magistratu ordinatæ, quoniam privatus potest habere nuncium, eumq; pro lubitu mittere, non autem postas seu cursores publicos *l. 27. 54. C. Th. de curs. publ. l. 4. C. de offic. Reç. Provin.* ad expediendum cursus publicos: currendi actus tam late patet, ut non tantum de equitantibus sed etiam navigiis, vehiculis, & pedibus iter facientibus sit intelligendus. *Cluten in Syll. rev. concl. 22 lit. B. Arniseus de jure Majest. c. 5. p. m. 547. Arum. Vol. 11. disc. 7. th. 22. n. 8. & alii* Postas definiunt: *Equos publicos per vias publicas dispositos;* sed cum hæc definitio nec materiam nec formam rei definitæ satis explicet, eam merito ceu specialem rejicimus.

VII.

Cursores Publici vel Postæ alii sunt *generales*, alii *speciales*: *Ibi* sunt Postæ Imperii, Germanicè *Reichs Posten* / *hi* vel certarum provinciarum, Germ. *Land Posten. Hoff-Posten* vel privatorum & civitatum. Germ. *Wegger Post und Nebenbotten / Kauffmans Posten.* Et uti illi jure Majestatis ab Imperatore, *isti* jure superioritatis à Statibus Imperii in suis provinciis, vel à Magistratu vigore Jurisdictionis vel à privatis pro necessitatis & utilitatis arbitrio constituuntur: ita hi generali Imperatorio diplomate, suo modo interdicti sunt. *Hornigt de reg. postar. jure concl. 21. VVeber. Pr. Obs. Verb. Post. Sixtin. de Regal. l. 2. c. 13. n. 42. Bocer. de Regal. c. 2. n. 136.* Neq; simpliciter in nostra definitione continentur. Cumq; inter officiales postæ Imperii Generalis & Postæ Imperatoris aulici præcipuè ibi, ubi Imperator curiam habet sæpius difficul-

difficultates exorta sunt R. J. de anno, 1841. §. übrige. 93. ad Electorum instantiam, publica lege, Capiculationi invictissimi Imperatoris Leopoldi inserta, constitutum est, ne Magister Postarum aulicus præjudicet postæ Imperii. Vid. art. 36, & ad illum monita Directorio Moguntinensi exhibita, quæ ad dictum art. 35. publici juris fecit Joan. Theod. Sprenger in Jurisp. pub. p. m. 150. Alia est postæ ordinaria, alia extraordinaria: Illa quæ locis Stativis determinatos cursus observat: Hæc quæ propter emergentes casus expeditur. Germ. dici solet durch einen express Courrier.

VIII.

Causa Impellens est ut non tantum privatorum sed præcipuè Magistratum negotia curiosè in utilitatem publicam expendantur. l. 12. C. de excusat. muner. lib. 10. adeoq; iter facientibus & literas alicubi mittentibus valdè conducit Postæ. Præcipuè etiam usus ejus utilissim⁹ est, ut is qui Reipb. præest celeriter intelligere possit, quis rerum in locis etiam longè remotis ac diffitis status, quidve tam intra quam extra fines territorii geratur, Cluten. d. l. Neve Imperans inconsultò obruatur vel præsentem occasionem ampliandi Imperii terminos, vel promovendi bonum publicum incuriosa negligentia perdat.

IX.

Inde egregius *Comineus lib. 8. comm. in pr. Rex*, (Ludovicum XI intendens) inquit: *nuper in Gallis instituerat cursores, qui per dispositos equos incredibili celeritate iter conficerent, rem planè novam & inusitatam in Gallis ante id tempus. Per eos ilicò de fortuna Caroli cognoscebat, & singulis pene momentis expectabat certiora de rebus omnibus. Sicuti & Gabrias apud Plutarchum dicere solebat: Eos optimè Ducum munere fungi, qui res hostium quam maximè cognitæ haberent*, adeoq; ad securitatem. Reipl. plurimum exactissima Postarum dispositio etiam facit.

X.

Hinc in Imperio nostro non sine ratione in publicis Comitii deliberatum fuit de postis tam pacis quàm belli tempore ritè ordinandis, ut de successu rerum, novis emergentibus, & aliis necessariis, ii quorum interest reddantur certiores. Præprimis inevitabilem usum præstant in legationibus, ut mittentes de legatorum expeditione, hi de illorum voluntate, & rerum momentis sub manu reddantur certiores. Vid. R. J. in Nürenberg de anno 1522. §. Item ist bedacht. R. J. in Eslingen de anno

de anno 1526. S. und nach dem Kaiserlicher Wapen. R. J. zu Speyr do
anno 1542. S. und damit man auch jeder Zeit. Vid. *Constit. Imperial. Gold-
dast. tom. 3. const. 16. no. & 113.*

XI.

Quoniam autem Postarum sustentatio magnos sumtus exigit,
non video quomodo adeo in augmentum fisci redundet, quod tamen
Arnis. d. l. & Limnæus de Jur. Publ. lib. 2. c. 9. n. 134. & alii putant; nisi cū
transmissione literarum, etiam iter facientibus, cursoribus operam
præstare fortè indultum sit, quo casu præcipuè in Galliâ magno pretio
postarum officia & reditus conducuntur.

XII.

Causa efficiens remota est jus Gentium, non quod nudum ratio-
nis dictamen, seu ipsa natura naturans introduxit, sed quod post domi-
nia distincta & gentes discretas necessitate vel utilitate exigente natura
naturata, seu rectæ rationis usus inter prudentiores gentes constituit,
uti enim bella & commercia, quorum causa primario postæ sunt con-
stitutæ, juri gentium annumerantur, ita etiam ipse postarum usus *l. 4.
5. ff. de J. & J. S. 1. Inst. de Jur. N. G. & C.* inde dicitur, res antiquissi-
mæ originis. *Boecl. in Svet. in Vit. Aug. c. 49.*

XIII.

Postarum originem *Limnæus de Jur. Publ. lib. 2. c. 9. n. 134.* ex
Brissonio, *Cyro Persarum Regi* ascribit, quod ex *Xenophonte lib. 8.
Cypæd.* videtur probari: uti notat, *Excellentissimus & Consultiss. Dn. Theo-
dorus Reinking. socer meus omni honoris & filialis obsequii cultu observandissi-
mus de R. S. & E. lib. 1. cl. 5. c. 6. n. 135. edit. noviss.* *Herodotus in Urania
Xercæ* inventore laudat, *Thol. in Synt. Jur. l. 17. c. 12. n. 9.* *Svetonius in vita
Aug. c. 49.* Augustum primum authorem credidit, quod tamen falsum
sequentia evincunt. Nam ante tempora Augusti apud Romanos cūr-
sores publicos fuisse historiarum monumenta tradunt, siquidem *Livius
in bell. cont. Antioch.* dicit: *Sempronium Grassum per dispositos equos prope
incredibili cursu ab Amplisa Pellam tertio die pervenisse.* Et *Cæsar lib. 3. de
bell. civil. Nuncios*, ait, *per dispositos equos de victoria Cæsaris Messanam
allatos: & Capitolinus in Maxim: Nuncium mutatis animalibus cucur-
risset ut eadem Maximini Romanis indicaret.* *Arnis. d. l.* Interim si rem pe-
nitius inspexerimus, non tam publico sumtu & cura, quod Augustus
primum statuisse videtur, quam privatorum opera & lucelli causa equos
publicos ante Augusti tempora fuisse constat *Lips. cent. 3. Epist. 59.*

XIV. Causa

XIV.

Causa Efficiens Principalis Proxima, est Jus Majestatis, quod in Statu Monarchico Principes, in Statu Aristocratico Optimates, & in Statu Politico omnes, habent. Adeoq; Illi jure proprio Postas creare possunt qui neminem habent superiorem nisi Deum & enssem; hinc cursores instituere inter regalia censi certum est. Sicuti in Anglia, Gallia, Hispania, Svecia Regum autoritate postas constitutas esse nullum est dubium. *Cluten. in Syll. rer. concl. 22. lit. C.* Quare Indorum quendam Philosophum, Alexandrum admonuisse dicitur, ut in medio regni sedem sibi eligeret, quod illic facilius, quid ubiq; geratur intelligi posset. Et hoc de generalibus Postis eò minus dubii habet, quò magis certissimum est, Principem non solere quicquam de suis regalibus cedere; sunt enim hæc propria Majestatis ejusq; quasi in ossibus, ita radicata, ut ab eâ non magis quam proprietates ab anima, separari possint. *Arum. de J. P. vol. 2. disc. 9. th. 283.*

XV.

Ita in Imperio nostro jus instituendarum Postarum generalium soli Cæsari uti reservatum regale competit, dan Post auffrichten ist ein Stück der Kayserslichen reservation und Hoheiten *arg. t. c. de curs. publ. Vvehner. obs. pract. verb. Post.* quod etiam ex Rec. Imp. de anno 1641. §. 93. pater, ubi postarum reformatio Imperatori soli asserbitur, ergo etiam institutio. *Arnis. de Jur. Maj. c. 4.*

XVI.

Quoniam vero Status Imperii jure territoriali tantum possunt in suis territoriis, quantum Imperator in toto orbe. *Paurmeist. de jurisd. l. 2. c. 4. n. 70.* atq; uti ille generales, ita hi provinciales postas instituere non prohibentur, inde etiam in Capitul. moderni nostri Imperatoris *art. 36.* illa differentia inter Reichs OberPostmeisters, und der Kays. Erbland Post-Post Ampt clarissimè distinguitur. Adeoq; nec Generalis postea Imperatoris, Statibus in suis districtibus, nec Statuum provincialis Imperatoris præjudicium facere potest.

XVII.

Imò Mercatoribus in securitatem suarum literarum & cambiorum, ut commercia per mutuam commutationem eò melius per totam terrarum plagam florescant, & quid preciarerum mercesq; valeant innotescat, non omnem cursorum usum interdicere possumus; præcipue

puè si tantum negotia privata & non simul Rerum publ. interesse respi-
ciant: quoniam cuiq; privato etiam jure gentium permissum est, per
privatos tabellarios & nuncios cum peregrinis rerum privatarum argu-
menta conferre. Quapropter magnis emporiis non magis commer-
ciorum correspondentia per nuncios perficienda inhiberi potest, quam
Studiofis qui nuncios in patriam ablegant, dummodo Magistratum
juri sub prætextu commerciorum nihil omnino detrahatur.

XVIII.

Causa Efficiens minus principalis, sunt Magistri postarum, eo-
rumq; officiales, Germ. Postmeister / Posthalter / Postbediente und
Postreuter; quorum, quantum ad generalem Postarum directionem
attinet, supremus inspector est Elector Moguntinus Archicancella-
rius Imperii, qui proximus ab Imperatore (præterquam in Colonienfi
Archiepiscopatu) dextram ejus claudit, inter Electores Decanus est,
D. Theod. Reinking. lib. 1. cl. 4. c. 3 n. 17. Archivum Imperii servat & judi-
cium Imperatoris aulicum, vulgo Reichshoffrath dictum, per Vice-
Cancellarium qui hodie est Herr Wilderich von Wallendorff/
dirigit, & ita etiam respectu juris Archi-Cancellariatus advocatiam &
protectionem postarum Imperii sibi jure tribuit, die ober inspection
über das regal des Postwesens im Heil. Römischen Reich. *Hornigk. de*
R. P. J. concl. 7. p. 73.

XIX.

In antiquo Romanorum Imperio cursorum inspectores Curiosi
& Curagendarii dicebantur *l. 1. C. Th. de curios. t. t. C. de Curios. lib. 12.*
quem tit. Græci non ineleganter ita interpretati sunt *οἱ Κουρισῶν* &
Κουρῶν; desumebantur autè ex Schola agentium in rebus qui providebant,
rebus ipsius Principis, aulae & familiae, ac itinerum simul curam habebant
Perez in Codic. de Princip. agent. in reb. lib. 12. Curiosi autè maxime de
cursibus publicis erant solliciti *l. 2. 3. C. de Curios. unde in l. 4. d. t. dicitur,*
quod cursui tantum vacent. Observabant enim ne pabula stationibus sive
mansionibus equorum deessent, aut iniquo pretio aestimarentur per
mancipes & stationarios, & ne provinciales ultra quam justitiae ratio sine-
bat, prægravarentur *l. 18. C. de curs. publ. ubi Cujac.* curabant etiã ne quis
sine diplomate aut supra modum evectionis curreret. *l. 3. 1. 6. C. de curs.*
publ. vel plures equos postulareret, quam evectionis autoritas concess-
erat.

B

ferat. *l. 2. C. de curios. l. 6. C. de princip. agent. in reb. lib. 12. ubi Cujac.*
Quoniam autem Curiosi ut eo magis tuta sint omnia semper in itinere
versabantur, pericula sæpè sæva adibant & vitæ renunciabant, tandem
Principes Scholarium constituebantur. *l. 6. C. de princip. agent. in reb.*

XX.

Supremi Magistri Postarum (qui à Barclajo cursores præcipui
à Gallis *Grand maître des postes*, Hispanis *correo mayor*, dicuntur) in
Imperio nostro sunt, Comites de Taxis vel Tassis Bruxellis habitantes,
qui hoc jus ab Imperatore anno 1617. acceperunt, & ideo Erb General
Postmeister vocantur. *Hornigk. d. l. concl. 6. Sprengerus* tamen hoc jus
in feudum masculinum tantum ab Imperatore iis concessum arbitratur:
Comites autem de Taxis opponuntur Comitibus de Baar, qui Sacræ
Cæsareæ Majestatis postas in regnis, principatibus & ditionibus pro-
priis h. e. quæ ad domum Imperatoris pertinent, administrant, & Vi-
ennæ habitant, quos inter & Comites de Taxis sæpè magnæ suboriri
solent controversiæ, quare ad futura Imperii Comitiam in præterita Im-
peratoris electione remissa est omnium difficultatum circa postam ver-
santium decisio. *Vid. Capitul. Cæsar. art. 36.* Ita in Gallia inspectio Po-
starum à Rege magno etiam demandatur officiali, qui vocatur, *grand
maître des couriers & surintendant General des Postes & relais de France.*
Et le *Grand Voyer*, qui avoit autrefois la *Sur-Intendance sur tous les chemins,
passages & ponts.* hujus tamen officium desuisse, tradit *Verdier en Estat de
France. p. 131.*

XXI.

Hi supremi postarum Magistri in celebrioribus Imperii civitati-
bus suos habent substitutos & officiales, *Postmeisters & Postverwal-
ters* dictos, qui certo salario sunt conducti, ut provida cura dirigant
quæ ad securitatem & rectitudinem Postarum pertinere videntur: unde
controversia exorta est inter civitatem Norinbergensem & Comitem
de Taxis? An civitas quæ jus habet nullos in civitate tolerandi quàm
cives, cogi possit ut alium postarum præfectum quàm civem recipiat.
Hi tamen officiales, quia ex mandato aliorum, postarum negotia ex-
pediunt, de levissima culpa tenentur. *l. 21. C. mandat.*

XXII.

Causa Efficiens Instrumentalis, sunt illi qui ad cursum efficiendum
sufficiunt, scilicet ipsi cursores, quorum tria genera facit *Lipsius cent. 3.*
Epist.

Epist. 59. *Peditum, Equitum & animantium.* *Pedites Græcis, te se Livio,* dicebantur *Homerodromi* qui ingens uno die spatium emeti ebantur. *Plinius* laudat *cursorum Philippidem* quia intra biduum, spatium 240. miliarium, nempe *Athenis Lacedæmonem usq;* pedes percurret, cuius *cursum Lipsius* d. l. per stadia 1260. miliaria Romanorum 157 $\frac{1}{2}$. leucas 40. explicat, ubi plura *Cursorum exempla* extant, uti etiam apud *Alexand. ab Alex. Genial. diæ. lib. 2. c. 21. Garzon in Piazza Univ. c. 44.* Equorum per certas *stationes dispositorum usus,* uti, ex *Cyri instituto antiquissimus* fuit. Ita *Cæsar, attestante Plutarcho,* octavo die ab Urbe, ad *Rhodanum* venit. *Mithridates* mutatis equis mille stadia unico die confecit, & *Hannibal* biduo & binoctio tria stadiorum millia emensus dicitur. De *columbis, & canibus cursorum officium præstantibus* etiam *Lipsius* sollicitus est, quæ antiquitatis quidem cognitioni inserviunt, sed ad *juris scientiam* nihil referunt.

XXIII.

Pro nostro instituto ad *cursum perficiendos* plura pertinent, nempe *Cursorum, Equi, Vehicula, & Navigia.* *Cursorum* (qui etiam *Pegalarum Veredi, & à Cicer. Volucres nuncii* dicuntur) sunt *personæ privilegiatæ quæ hodie singulis horis suas habent dimensiones.* *Germ. Postreuter; & ut eo tutius iter conficiant diplomata Principis* habent *Boecler. ad Sveron. in Aug. c. 49.* quæ etiam dicuntur *Combina, συνήγετα tractoriæ & tractatoriæ, Pardulff. Prat. in lex. J. C. & Can. quarum formulam* *Vid. apud Briffon. de V. S. voce Tractoriæ Cujac. ad tit. C. de tract. & stativ. lib. 12. Germ. Postzettell/Bolletta vel Bulletinum.* *Cornicula* etiam gerunt, eo præcipue fine, ut *emisso sonitu noctu ipsis portæ aperiantur,* quod tamen *cum primis tempore belli in fortalitiis non satis tutum est;* inde *porticula quæ Noth-Porten* vocant, vel *cistula quæ restibus supra fossam expansis ducuntur, inventæ sunt.*

XXIV.

Qui autem equo publico in *causa publica* vehuntur, non quidem sunt in *ius vocandi, l. 2. ff. de in ius vocand. de cuius textus varia interpretatione* *Vid. Speckhan. cent. 2. cl. 4. t. 6. Parlador. l. 2. c. 9. pag. 305.* Neque tamen ita sunt *privilegiati ut aliis possint nocere.* Inde si rei receptæ *damnum dederint præfectos etiam obligant, factum enim Cursorum Magistrum* ideo præstant, quia ex *quasi delicto* tenentur qui minus *fideliæ opera*

utuntur. l. 6. §. 3. l. fin. ff. nau. caup. stabul. §. ult. Instit. de Oblig. que qs.
ex delict. nasc.

XXV.

Equi cursuales quia perpetuis cursibus subjacent bene sunt fovendi, ne turpi macie tabescant, & iter quod ad celeritatem constat esse inventum, incipiat fieri morosum. Goldast. Tom. 3. Constit. Imper. 16. p. 34. & constit. no. 113. Hi autem equi non sunt lignis vel fustibus, sed flagellis tantummodo agitandi, sub poena arbitraria. l. 1. C. de Curs. publ. neq; sunt nimis onerandi; absurdū namq; est, ut illi à quibus celeritas exigitur, magnis ponderibus opprimantur. Goldast. d. l. const. 113.

XXVI.

Si equus in via moriatur damnum hoc Dominus sustinet, nisi vector, quem Galli *passager* vocant, præeuntem cursorem publicum non ritè sequatur, aut præeat, vel per viam incultā currat, tunc enim qui occasionem damni dat, damnum dedisse intelligitur. c. fin. de injur. quod in Gallia strictè observatur. Hoc tamen ita demum verum puto, si non ex morbo naturali equus cadat, mortem enim naturalem nullus præstat. l. 23. de R. J. nisi culpa casum præcesserit.

XXVII.

Equi hi cursuales quatenus usui publico inserviunt, ut ut privatorum sint, non possunt propter debitum Domini, multo minus cursoris arrestari. arg. l. 3. C. de navicul. lib. 11. l. 5. §. 3. ff. de jure immun. quod inde maxime probatur, quia nec equi militum possunt arrestari. Coler. de Proc. Ex. p. 2. c. 3. n. 32. Unde bona desumitur consequentia ad cursores.

XXVIII.

Et quamvis equitum cursus expeditius iter præbeant, attamen vebicula minori cum molestia inserviunt, quæ ideo Augustus per modica intervalla disposuit, Suet. in Aug. c. 49. non ut passim exhiberentur, quod per Adrianum demum factum est, inde Cursus fiscales, sed tantum ut per literas & veredarios sub manum h. e. celerrimè & extemplo cognoscere posset, quid ubi vis gereretur. Schild. in Suet. d. l. inde vehicularis cursus l. ult. §. 4. de muner. & honor. & apud veteres vehiculi genus etiam Clabula erat, unde Cursus Clabularis. Cujac. ad l. 22. C. de curs. publ. l. 2. & §. C. Th. de Curios. Ammian. Marcell. lib. 20.

XXIX.

Navigia vel naves vectoriæ seu vectorum ductrices l. 1. §. 12. de Exercit

7
*exercit. ad. Germ. Fehrschützen / Treckschützen / Jagden / Gallioten /
Macquet Booth / quæ inter Angliam, Galliam & Hollandiam, ac inter
ipsas Bataviæ civitates, modico pretio maximum usum præstant. Quod
etiam in superiori bello in Dania innotuit, cum enim terrestres cursus
à Svecis essent impediti, cursoriæ naves Hafnia Lubecam, & itidem
Svecorum ex Faltria Varnemundum & Vismariam frequentissimè re-
meabant.*

XXX.

*Stratorum etiam officium si in Germania revocaretur, ex gloria
Seatum Imperii esset, ut iter facientes cum majori commoditate, &
veredarii minori cum damno, ac ampliori lucro possent cursus absol-
vere, longe plus enim propter itinera corrupta perdunt quantum via-
rum complanationi posset impense sufficere. Erat autem Stratorum
munus, ut curam pontium & itinerum haberent, viasq; interruptas,
ordinarent & complanarent. Quamvis autem officium Stratorum in
hoc significatu olim exercitum commodè deducendum tantum respi-
ceret, Perez. in G. ad tit. de Stratoribus. lib. 12. Coras. ad l. 4. ff. de offic.
Proc. n. 5. tamen si iidem hodie bono publico & viis regis communiter
consulerent, non deesset operæ pretium, cum etiam alias Status Impe-
rii debeant jure viarum publicarum curam habere. R. J. de anno 1548.
S. ferner Landfried & 1555. S. nach dem aber. Inde olim certi Magistra-
tus constitui fuere, qui ob id viocuri, seu viarum curatores dicti sunt.
Paul. 5. sent. 6. §. 2. Frider. de Interd. tit. 3. n. 19. l. un. pr. ff. de via public.
& si quid, sumtus autè ex ærario publico sunt desumendi, qui si deficiant
incolæ conferre tenentur, neq; SS. Ecclesiæ eximuntur. l. 7. C. de SS.
Eccles. l. 4. C. de priv. dom. Aug. l. 11. In Gallia viocuri dicuntur Maîtres
des ports, passages & chemins. Tholos. in Syn. l. 3. c. 13. n. 5.*

XXXI.

*Objectū Cursorum sunt, viæ quas percurrunt, literæ, literarum sarcinæ,
atq; homines quos vehunt. Viarum quædã publicæ sunt, quædã privatæ,
quædam vicinales. l. 2. §. 22. ff. ne quid in loc. publ. Publicæ viæ dicuntur,
quæ ad Remp. Romanã pertinent arg. l. 15. de V. S. quæ vocantur viæ
βασιλική, regiæ, prætorix, consulares, militares d. l. 2. §. 22. l. ult. §.
ult. de loc. & itin. hodie Imperatorix freye Kaysersliche Heerstrassen, freye
Reichsstrassen / offene und Landstrassen Sixtin. de Regal. l. 2. c. 2. Rosenth. de
Feud. lib. 5. c. 20. n. 1. Gail. 2. de PP. c. 1. n. 12, quamvis in Principum*

territoriis habeantur, ipsisq; jus telonia exigendi & delicta in illis commissa puniendi competat. *Speckh. cent. 3. concl. 2. qu. 9.* supremum tamen dominium Imperatoris est, quare inter regalia numerantur 2. *F. 56. Frider. d. t. n. 12.* Privatæ viæ etiam agrariæ dicuntur. *d. l. 2. §. 21.* Vicinales quæ in vicos ducunt *d. l. 2. §. 22.* Jure Saxon. perinde ac jure communi viæ latitudo octo pedum esse debet, *Weichbild art. 129. l. 8. ff. de S. P. R.* quod tamen vix de publicis viis intelligimus, quippe quæ tam latæ esse debent ut currus obvii sibi invicem cedere possint.

XXXII.

Et quamvis jure Sax. *Sand. R. part. 2. art. 59.* constitutum sit, quod currus vacuus debeat cedere onusto, eques currui, & qui posterior ad pontem venit, ei transitum permittere, qui prior in ponte fuit *Zobel. in diff. Jur. Saxon. l. 2. art. 46. p. 389.* Attamen ne cursus publicus impediatur postæ omnes cedere tenentur. Et quamvis Cursores publici viam regulariter debeant tenere. *l. 5. C. de curs. publ.* attamen si à præfectis postarû commodior via electa sit, per illâ ire cursor non prohibetur. *Hornig. de reg. Post. jur. concl. 78.* Hoc tamen casu, si robariam passus sit à prædonibus Posta damnum sustinere debet, cum alias Domini territoriorum qui censum accipiunt, & ideo salvum conductum promittunt, ad damna resarcienda teneantur, *R. J. de anno 1555. S. nachdem aber ein jeder Churfürst. & de anno 1559. S. damit dan die Obrigkeit Gail. 2. Obs. 64. Klock. diss. de jure vect. th. 78.*

XXXIII.

Forma Postæ alia est constituendæ, alia constitutæ. Illa vel sit jure proprio, vel beneficio alieno. Utroq; modo jus Majestatis Postarum institutio præsupponit *vid. supr. th. 14.* quia regalibus annumeratur, quæ Majestatis effectum designant *Dn. Reinking. de R. S. & E. l. 1. cl. 5. c. 6. n. 117.* Majestas autem acquiritur ordinariè successione & electione, quarum illa hac pacatiorem relinquit Reipubl. statum; hæc multarum simultatum genitrix. Extraordinariè emtione, matrimonio, permutatione, donatione, occupatione & præscriptione, dummodo causa belli justa fuerit, vel consensus amittentis accesserit. *Limn. capit. Car. V. p. 176. n. 16. 17.* hæc præscriptio jurisgentium est. *Hugo de Roy. de eo quod just. l. 3. tit. 2. n. 3.* Beneficio alieno jus postarum competit Concessione, quæ fit per privilegiû *c. 9. 10. 11 A. B.* vel per investituram, quæ jus feudi constituitur & acquiritur 2. *F. I. 2. 11. Germ. sine Belehnung. Præscripti-*

Præscriptione, quæ si temporis sit immemorialis *arg. l. 3. §. 4. de aqu. quotid. & astiv. vim concessionis specialis habet. c. 26. Extra de V. S. R. J. de anno 1548. §. un. soll unser. §. Wan auch ein ausgezogen. §. Wo auch innerhalb Menschen. Hæc constitutzæ ab accidentibus desumenda est, ita cursor debet esse vir non foemina l. 2. de R. J. l. 14. C. de contrab. stipul. in officio alacris, in labore indefessus, in expeditione fidelis, ad currendum promptus.*

XXXVI.

Effectus Primus est generalis vel specialis; Ille ut diversorum locorum gesta cito innotescant, & tam publica quam privata negotia ritè expediantur. *Hic* respicit vel cursores vel eorum officium; Cursor 1. contra externam vim munitus est, ita qui Imperatorium cursores violat, crimen læsæ Majestatis committit l. 3. ff. ad l. Jul. Majest. 2. Pedagium aut veditigal cursor non solvit, quia Principis autoritate in bonum publicum currit. l. 4. §. 1. de Publican. veditig. & commiss. 3. commodas vias eligere potest, modo privatis damnum non inferat. 4. Si equus in itinere forte moriatur, alium in itinere arripere potest, dummodo justum pretium solvat.

XXXV.

Officium tam præfectorum, quam Curforum est generale & speciale. Hoc ut ritè demandatum officium expediant, diligenter inquirent quid in locis diffitis occurrat, multa enim literis haud tuto committuntur, quæ per veredarios innotescunt. *Scild. in Sveton. in vit. Aug. c. 46.* deinde ne vel literas proditoris, nec proditores vehant cautè prospiciant *arg. l. 1. ad l. Jul. Majest. l. 6. §. exploratores ff. de re milit. Tholos. synt. juri l. 35. c. 5. n. 8.* Illud (1.) ut statuto tempore cursus expediant (2.) literarum fasciculos fideliter custodiant. (3.) literas benè disponant. Si itaq; vel cursor vel præfectus literas aperiat, non tantum Strellionatus, verum etiam falsi crimine tenetur. (4.) si cursor fasciculum amiserit, non tantum ipse ex locato, sed præfectus etiam ex recepto tenetur. *arg. l. 1. ff. naut. caup. stabul. (5.)* Casus fortuitos & insolitos, (qui inter se longe differunt) præfectus nisi cursoris vel sui ipsius culpa præcedat, non præstat, de levissima tamen culpa uterque tenetur *argum. l. 2. C. de naufrag. l. 3. §. 1. in fin. naut. caup. stabul. (6.)* Si tabellarius pecuniam sibi adnumeratam in proprios usus convertat, vel surripiat furti tenetur. l. 7. C. de furt. l. 22. §. 7. Mand. CC. art. 170. VVesenb. in π . ff.

in x. ff. de furt. n. 11. Quamvis enim videri posset dominium pecunia tradita in nuncium esse translatum, adeoq; actionem furti, quae contra dominum non datur, cessare; attamen cum intentio contrahentium negotia distinguat, & traditio sine titulo in efficax sit ad transferendum dominium, furti actionem hoc casu competere non est dubium.

XXXVI.

Effectus secundus sunt actiones propter postam competentes, quae pro diversitate concessionis etiam diversimode competunt, ut puta si obligatorie constituta sit, ex empto, stipulatu, ex lege, praescriptis verbis; Si acquisita sit postea mediante investitura Vasallo in possessorio datur interdictum v. g. uti possideris, & beneficium *Can. redintegrandae. 3. q. 1.* In petitorio Utilis ~~in~~ vindicatio non tantum contra extraneum possessorem, sed etiam contra ipsam Dominum. *arg. 2. F. 8. §. rei autem.* Nec minus Domino directa ~~in~~ Vindicatio datur *d. §. rei autem* qua mediante uti feudum ita etiam postam illicitè alienatam potest revocare. Qui literas & sarcinules postis commiserunt, varias etiam habent actiones ut mandati, locati, Praeser. verb. ex stipulatu, & ex recepto.

XXXVII.

Affinia sunt. (1.) Postae provinciales & andposten / non enim Principes inviti tenentur postae Caesareae literas suas committere. (2.) Landfurschen / in Dania Köhrwagen. (3.) Ampts. Suhren / in Suecia Schiüßhvester / qui angariis de quibus agitur 2. F. 56. proximè accedunt. (4.) Ignis Publici, qui imminèntis negotii signum dant *Barcl. in Argen. p. 11. 71.* (5.) *Marckschiffe* / qualia navigia quotidie inter Moguntiam & Francofurtum eunt, & *Sehrschiffe* quibus Hamburgi etiam indies utuntur (6.) Nuncii Judiciorum qui German. *Kammer- und Berichts. Boten* / Item *Kanglen. Boten* dicuntur : qui si jurati fuerint, faciunt quidem praesumptionem juris non tamen juris & de jure.

Plura addere materia quidem soaderet, sed Amplissima Facultatis Lex cui parendum prohibet.

DEO SIT LAUS IN SECULA.

*Exercit. ad Germ. Scherschützen / Treckschützen
 Pacquet Booth/ quæ inter Angliam, Galliam
 ipsas Bataviæ civitates, modico pretio maximè
 etiam in superiori bello in Dania innotuit,
 à Svecis essent impediti, cursoriæ naves Hæ
 Svecorum ex Falstria Varnemundum & Vil
 meabant.*

XXX.

*Stratorum etiam officium si in Germ
 Statuum Imperii esset, ut iter facientes cum
 veredarii minori cum damno, ac ampliori lu
 vere, longe plus enim propter itinera corr
 rum complanationi posset impense sufficere
 munus, ut curam pontium & itinerum ha
 ordinarent & complanarent. Quamvis aut
 hoc significatu olim exercitum commodè c
 ceret, Perez. in C. ad tit. de stratoribus. lib.
 Proc. n. s. tamen si iidem hodie bono publico
 consulerent, non deesset operæ pretium, cu
 rii debeant jure viarum publicarum curam h
 S. ferner Landfried & 1555. S. nach dem aber
 tus constitui fuere, qui ob id viocuri, seu v
 Paul. s. sent. 6. S. 2. Frider. de Interd. tit. 3.
 & si quid, sumtus autè ex ærario publico sum
 incolæ conferre tenentur, neq; SS. Ecclesiæ
 Eccles. l. 4. C. de priv. dom. Aug. l. u. In Gallia
 des ports, passages & chemins. Tholof. in Syn*

XXXI.

*Objectū Cursorum sunt, viæ quas percurrunt
 atq; homines quos vehunt. Viarum quædã p
 quædam vicinales. l. 2. §: 22. ff. ne quid in loc
 quæ ad Remp. Romanã pertinent arg. l. 1.
 βασιλικῶν, regiæ, prætorix, consulares, l.
 ult. de loc. & itin. hodie Imperatoriæ freye
 Reichsstrassen/ offene und Landstrassen Sixti
 Feud. lib. 5. c. 20. n. 1. Gail. 2. de PP. c. 1. n.*

B

*Galkotten/
 m, ac inter
 tant. Quod
 stres cursus
 & iridem
 antissime re-*

*r, ex gloria
 moditate, &
 cursus absol
 tantum via
 Stratorum
 interruptas,
 Stratorum in
 tantum respi
 4. ff. de offic.
 communiter
 Status Impe
 le anno 1548.
 ri Magistra
 es dicti sunt.
 de via public.
 nisi deficiant
 . 7. C. de SS.
 ntur Maistres*

*rum sarcinæ,
 ædã privatæ,
 viæ dicuntur,
 vocantur viæ
 §. 22. l. ult. §.
 strassen/ freye
 . 2. Rosenth. de
 Principum
 terri-*

